

~ ЕКОНОМІЧНА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ ~

УДК 351.9 : 330.341.2 : 330.34 : 631.155 (477)

DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-77-85

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ

Дзюрах Ю. М., доктор філософії з публічного управління та адміністрування, доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

e-mail: yriu.dziurakh@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-7131-7468

Другов О. О., д.е.н., професор, професор кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів, Україна

e-mail: oleksiy.druhov@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1987-187X

Анотація. Мета дослідження полягає у розгляді інвестиційного розвитку сільського господарства України, його державне регулювання повинно здійснюватися комплексно на засадах стратегічних напрямків державної інвестиційної політики та регіональних інвестиційних ініціатив. Методика дослідження полягає у вивченні адаптації методології державного управління в сфері інвестиційної політики відповідно до сучасних вимог, що надасть можливість прискорити реформування державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві та здійснити відчутний поступ в активізації інвестиційної привабливості у сфері сільського господарства України. Результати дослідження свідчать, що економіка України має історичний досвід у розробці засобів стимулювання інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві в Україні знаходиться у відносно нестабільному стані, як через коливання макроекономічних показників, так і через часті зміни пріоритетів державного регулювання. У статті розкрито основні напрями вдосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві, зокрема: формування цілісної системи такого регулювання, що забезпечує злагоджене функціонування низки його механізмів та інструментів. В рамках запровадження такої системи встановлюється інституційна та організаційна модель державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві. З метою імплементації наведеної моделі, у контексті рекомендаційних пропозицій, в Україні необхідно удосконалити нормативно-правові умови регулювання інвестиційних потоків, забезпечити баланс взаємовідносин держави та приватного інвестора в системі державно-приватного партнерства, підвищити привабливість України для вкладень національного й іноземного капіталу в розвиток сільського господарства. Практична значущість дослідження. Для поліпшення інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності економіки України в сфері інвестиційної діяльності в сільському господарстві необхідно розробити та впровадити системну стратегію залучення та спрямування інвестицій, яка має ґрунтуватися на загальній стратегії економічного розвитку, орієнтованій на розкриття конкурентних переваг країни. Слід забезпечити високоякісний теоретико-методологічний супровід цього процесу. Важливим є формування системи законодавства, яке забезпечить державні гарантії захисту вітчизняних та іноземних інвестицій протягом тривалого часу, унормування питання щодо страхування інвестиційних ризиків.

Ключові слова: розвиток, сільське господарство, модель державного регулювання, інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна активність.

STATE REGULATION OF INVESTMENT ACTIVITY IN AGRICULTURE: MODERN ASPECTS

Dziurakh Yuriy, PhD (Public Administration), Lecturer at the Department of Administrative and Financial Management, L'viv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

e-mail: yriu.dziurakh@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-7131-7468

Drugov Oleksiy, Doctor of economic sciences, professor, Professor at the Department of Administrative and Financial Management, Lviv, Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

e-mail: oleksiy.druhov@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-1987-187X

Abstract. The purpose of the study is to consider the investment development of agriculture in Ukraine, its state regulation should

be carried out comprehensively on the basis of strategic directions of state investment policy and regional investment initiatives. The research methodology is to study the adaptation of public administration methodology in the field of investment policy in accordance with modern requirements, which will accelerate the reform of state regulation of investment activities in agriculture and make significant progress in enhancing investment attractiveness in agriculture in Ukraine. The results of the study show that the economy of Ukraine has historical experience in developing means to stimulate investment activity. State regulation of investment activity in agriculture in Ukraine is in a relatively unstable state, both due to fluctuations in macroeconomic indicators and due to frequent changes in the priorities of state regulation. The article reveals the main directions of improving the state regulation of investment activities in agriculture, in particular: the formation of a holistic system of such regulation that ensures the smooth functioning of a number of its mechanisms and tools. As part of the introduction of such a system, an institutional and organizational model of state regulation of investment activity in agriculture is established. In order to implement this model, in the context of recommendations, Ukraine needs to improve the regulatory conditions for regulating investment flows, ensure the balance of relations between the state and private investor in the public-private partnership, increase Ukraine's attractiveness for national and foreign capital investment in agriculture. Practical significance of the study. To improve the investment climate and increase the competitiveness of Ukraine's economy in the field of investment in agriculture, it is necessary to develop and implement a systematic strategy for attracting and directing investment, which should be based on the overall economic development strategy. It is necessary to provide high-quality theoretical and methodological support for this process. It is important to form a system of legislation that will provide state guarantees for the protection of domestic and foreign investments for a long time, standardization of the issue of investment risk insurance.

Keywords: development, agriculture, model of state regulation, investments, investment activity, investment activity.

JEL Classification: M120, P240.

Постановка проблеми. Удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві передбачає визначення напрямків розвитку механізму стимулювання інвестиційної активності сільськогосподарських підприємств. Постає об'єктивна необхідність обґрунтування та розробки інституційно-організаційної моделі державного регулювання інвестиційного розвитку сільського господарства України. Адаптація методології державного управління в сфері інвестиційної політики відповідно до сучасних вимог надасть можливість прискорити реформування державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві, здійснити відчутний поступ в активізації інвестиційної привабливості у сфері сільського господарства України.

Аналіз останніх досліджень. Фундаментальні аспекти дослідження процесів інвестиційної діяльності, державного її регулювання, широко представлено в працях українських і зарубіжних учених, а саме: Цимбалюк І.О., Лугова М.С., Почерніна Н.В., Федорчак О.В., Гоблик В.В. та ін. Огляд результатів проведених науковцями досліджень дозволяє зробити висновок про недостатню обґрунтованість наукових підходів до державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві.

Мета статті. Інвестиційний розвиток сільського господарства України, його державне регулювання повинно здійснюватися комплексно на засадах стратегічних напрямків державної інвестиційної політики та регіональних інвестиційних ініціатив.

Вітчизняна економіка має певний історичний досвід у розробці засобів стимулювання інвестиційної діяльності, проте їх результати не можна вважати доречними, оскільки враховано низку позитивних факторів корупції, слабку структуру та систематичне прийняття рішень відповідними публічними органами. Крім того, державне регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві в Україні знаходиться у відносно нестабільному стані, як через коливання макроекономічних показників, так і через часті зміни пріоритетів державного регулювання. Саме тому актуальними питаннями є теоретичне та методологічне обґрунтування процесу державного регулювання інвестиційної діяльності, що включає розробку певних стандартів та підходів до запровадження інвестиційних стимулів; розробка напрямків вдосконалення організаційних та інституційних основ державного регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві.

Основний матеріал. Питання розвитку та удосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності, у тому числі у сфері сільського господарства, були предметом наукових досліджень ряду авторів. Цимбалюк І.О. та Лугова М.С. [8] досліджували особливості залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки, тенденції та динаміку зміни інвестиційної діяльності. Важливим напрямком державної підтримки розвитку інвестицій в агросекторі автори вважають імплементацію європейських ініціатив у сфері аграрної політики.

Напрямами удосконалення комплексного механізму державного управління інвестиціями в регіональній парадигмі, передумови для забезпечення інвестиційної підтримки аграріїв на місцевому рівні досліджувала та передумови розвитку системи інституційного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні досліджували Почерніна Н.В. [6] та Федорчак О.В. [7].

Кращі практики зарубіжного досвіду у сфері державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві були проаналізовані Гоблик В.В. [2]. Автор схиляється-

ся до думки, що Україна має позитивні передумови для наслідування європейської моделі стимулювання інвестиційної активності. При цьому, найбільш оптимальним, на його думку є підхід селекційного комбінування кращих світових практик, які зарекомендували себе на території скандинавських країн (Швеція, Нідерланди, Норвегія).

Науковцями було проаналізовано основні фактори інвестиційного розвитку аграріїв, визначено сильні та слабкі сторони державного механізму інституційного та правового сприяння залученню іноземних інвестицій в агросектор України.

До основних проблемних питань, які гальмують реалізацію перспективних напрямів розвитку інвестиційної діяльності сільського господарства, належать:

- відсутність чітко визначеної стратегії розвитку сільського господарства, що відтворює загальний стан економічної політики держави, включно із невизначеністю її інвестиційного аспекту;

- низький рівень нормативно-правового забезпечення інвестиційної діяльності, що доповнюється відсутністю належного рівня захисту приватних прав інвесторів;

- неякісна координація діяльності органів державного управління та місцевого самоврядування у сфері інвестиційних відносин;

- неналежний розвиток джерел залучення коштів для проектного фінансування сільськогосподарського виробництва;

- відсутність системи стимулювання розвитку підприємницьких ініціатив у сільському господарстві.

Державне регулювання будь-якої сфери економіки являє собою діяльність держави за допомогою спеціальних державних органів – органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. За змістовим наповненням ця діяльність має характер управлінського формального впливу через організування виконання законів, здійснення управлінських функцій тощо. Вона спрямована на комплексний соціально-економічний та культурний розвиток держави, її окремих територій, забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя тощо. Державне регулювання у сфері інвестиційної діяльності передбачає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційного процесу [9].

Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної та соціальної політики та визначається показниками економічного та соціального розвитку України, державними та регіональними програмами економічного розвитку, державним та місцевими бюджетами, а також обсягом державних коштів на передбачену в них інвестиційну діяльність.

Політика державного регулювання інвестиційного розвитку агросектору в різних регіонах та країнах світу є мультиформатною, що враховує можливість використання різних засобів фінансового та не фінансового стимулювання сільськогосподарських виробників [3]. При цьому створюються пільгові умови інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найважливіші для задоволення суспільних потреб напрямках, насамперед соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих місць для громадян, які потребують соціального захисту, впровадженні винаходів, в агропромисловому комплексі, у виробництві будівельних матеріалів, у галузі освіти, культури, охорони навколишнього середовища і здоров'я. Забезпечення умов для інвестування здійснюється за допомогою [4]:

- системи податків з диференціюванням суб'єктів і об'єктів оподаткування, податкових ставок і пільг. З метою регулювання інвестиційного попиту Верховна Рада України може вводити диференційований податок на інвестиції;

- проведення кредитної та амортизаційної політики, зокрема шляхом прискореною амортизацією основних фондів. Пільги по амортизації можуть встановлюватися диференційовано для окремих галузей економіки, елементів основних фондів, видів устаткування;

- подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв;

- антимонопольних заходів;

- роздержавлення й приватизації власності;

- визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;

- державних норм і стандартів, ліцензування окремих видів робіт та експертизи інвестиційних проектів у питаннях додержання екологічних та санітарно-гігієнічних вимог, що здійснюються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Останні засоби варто використовувати безперервно (незалежно від економічної ситуації), оскільки вони спрямовані на підвищення якості розроблення та виконання інвестиційних проектів і програм.

Держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів, включно й господарських об'єднань. Державні органи та їх посадові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної

діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових осіб. У разі прийняття державними чи іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами. Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством.

Державна інвестиційна політика України на сучасному етапі її розвитку передбачає такі пріоритетні напрями використання державних та недержавних джерел фінансування [5]:

- розвиток та модернізація паливно-енергетичного комплексу, створення власної бази й інфраструктури енергоносіїв, упровадження енергоощадних технологій;
- структурна перебудова економіки, обґрунтована конверсія виробництва;
- розвиток інфраструктурних галузей з використанням інноваційних проєктів;
- реконструкція й створення нових, екологічно чистих та імпорто-замінювальних виробництв;
- інвестування галузей і виробництв, які сприяють розширенню конкурентного середовища, розвитку приватного підприємництва, а також виробництв, де можливе їх ефективне перепрофілювання, санація чи вертикальне злиття.

Грунтуючись на вище сказаному, можна констатувати, що концепцію інноваційного та інвестиційного розвитку України можна успішно реалізувати в цих сферах, з акцентом на інтеграцію наукового, виробничого та фінансового капіталу в структуру бізнес-асоціацій. Однак у нашій країні досі не існує механізму підтримки та заохочення утворення таких асоціацій.

Спільні програми досліджень та розробок за участю державних установ та університетів можуть посилити економічний потенціал економічних одиниць, особливо в аграрному секторі. Держава може фінансувати частину інвестиційних проєктів за чітким планом, визначати що і коли повинні робити урядовці, щоб забезпечити реалізацію проєкту як венчурної компанії. Держава може взяти на себе роль, яка спрямована не на безпосередню участь у проєкті, а на виконання робіт, без яких проєкт не може бути достатньо прибутковим. Наприклад, може бути створена необхідна інфраструктура (будівництво доріг, облаштування громадського транспорту, зв'язок, будівництво аеропорту чи залізничного вокзалу, забезпечення відповідності екологічним вимогам тощо).

Сільське господарство є доволі чутливим до ситуації на національному та міжнародному ринках сировини, що підкреслює важливість розвитку наукових засад у сфері інвестиційного стимулювання як невід'ємних елементів механізму державного регулювання економіки. Водночас наукова та науково-технічна діяльність характеризуються великою невизначеністю. Проведення досліджень і розробок потребують значних інвестицій, які повинні мати особливі властивості. Мова йде про необхідність узгодження багатьох невизначених аспектів майбутньої інвестиційної угоди, що формує додаткові адміністративні витрати, пов'язані із укладанням договорів.

На привабливість іноземних інвестицій в сільське господарство в Україні впливають як позитивні, так і негативні фактори. Позитивним є наступні:

- прийнятий в Україні Закон «Про режим іноземного інвестування» та інших нормативно-правових актів;
- наявність значних родючих земель в Україні та хороші кліматичні умови;
- дешева робоча сила та значна кількість досвідчених працівників сільського господарства;
- можливість виробляти та продавати конкурентоспроможну екологічно чисту сільськогосподарську продукцію та високоякісні продукти харчування;
- можливість експорту сільськогосподарської продукції за межі України.

До негативних факторів належать:

- нестабільність законодавства щодо регулювання цивільних, господарських, аграрних і податкових відносин, яким визначаються гарантії пільг і переваг, що надаються іноземним інвесторам;
- невідповідне надання іноземним інвесторам пільг і переваг у здійсненні інвестиційної діяльності в обсягах, що перевищують обсяги пільг і переваг для вітчизняних інвесторів, і створення нерівних умов інвестування, які спричиняють шкоду державі і вітчизняним інвесторам;
- недостатньо врегульоване питання виділення та обігу землі;
- удосконалена система нарахування та стягнення податків і зборів, ускладнена і що накладає помітне навантаження на підприємницьку діяльність. Більш того, недосконалим є механізм повернення ПДВ експортерам, а також застосування спеціальних податкових режимів [10].

Для підвищення конкурентоспроможності сільського господарства слід створити національну інноваційну модель розвитку галузі на основі комплексного поєднання науки, науко-

вого обслуговування та інноваційної інфраструктури. Управління інноваційною діяльністю в АПК повинно охоплювати блок управління (управління агропромисловим виробництвом, науково-технічним прогресом та інноваційним процесом), аграрну науку, інформаційно-консультативну діяльність та освоєння інновацій на сільськогосподарських підприємствах. Необхідно наголосити, що сільське господарство у силу своєї специфіки неспроможне ефективно функціонувати без державної підтримки: нормативно – законодавчого забезпечення, яке фактично становить основу для подальшого розвитку; бюджетної підтримки; розумної цінової політики на продовольчі товари; фінансово – кредитного забезпечення та податкового регулювання основної діяльності; аграрної інфраструктури; стандартизації якості сировини та готової продукції; моніторингу аграрного ринку та відповідних маркетингових стратегій підвищення конкурентоспроможності. Державної підтримки потребує продукція, виробництво якої є невивідним або маловивідним для виробників [1].

Можна констатувати, що розглянувши і визначивши характеристики державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві України, доходимо висновку, що для поліпшення інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності економіки України в сфері інвестиційної діяльності в сільському господарстві необхідно розробити та впровадити системну стратегію залучення та спрямування інвестицій, яка має ґрунтуватися на загальній стратегії економічного розвитку, орієнтованій на розкриття конкурентних переваг країни. Що стосується державного регулювання інвестиційної діяльності в сільське господарство, слід забезпечити високоякісний теоретико-методологічний супровід цього процесу.

Здійснений аналіз досвіду державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві окремих зарубіжних країн дає змогу сформулювати декілька суттєвих рекомендацій щодо можливостей його застосування в Україні:

- попри посилення тенденції до зменшення такого регулювання воно залишається важливим чинником розвитку всієї економіки та сільського господарства зокрема, формуючи стратегічні перспективи модернізації галузі та всього суспільства;

- сприятливий клімат залучення інвестицій у сільське господарство формується насамперед за допомогою інституційного механізму, який передбачає нормативно-правове забезпечення інвестиційної діяльності включно із захистом права приватної власності, а також належною організацією діяльності управлінських структур, дотримання ними вимог публічного управління;

- у державному регулюванні інвестиційної діяльності в сільському господарстві розвинених країн широко використано заходи економічного та фінансового стимулювання інвестиційних процесів (дотаційне фінансування для сільськогосподарських виробників, державне замовлення сільськогосподарської продукції фінансування експортних операцій тощо).

- забезпечується державне сприяння розвитку сучасних технологій у сільському господарстві, що ґрунтується на підтримці передових досягнень науки. Прикладом цього може бути кластерний підхід, що реалізує комплексне використання сільського господарства регіону. У сучасних умовах механізми кластерного розвитку в сільському господарстві є однією з найпривабливіших інвестиційних ініціатив, які можуть використовувати місцеві органи державної влади для покращення інвестиційного клімату.

- сучасні засоби державного регулювання інвестиційної діяльності сільського господарства містять інструментарій публічного управління, зокрема використання потенціалу державно-приватного партнерства, залучення до виконання управлінських функцій інституцій громадянського суспільства та місцевого самоврядування та забезпечення відкритої публічної комунікації з усіма учасниками процесу.

Нормативно-правове забезпечення створення та функціонування державних установ у сфері інвестицій у сільське господарство є необхідним елементом державного регулювання інвестиційних процесів. Слід зазначити, що правова система в сучасних умовах містить досить великий перелік законодавчих актів, але більшість з них недостатньо систематизовані. Основною проблемою є недоліки в роботі органів виконавчої та судової влади, що компенсують позитивні наслідки впровадження демократичних норм міжнародного права в процеси регулювання інвестиційного розвитку. Це вимагає подальшого розвитку та вдосконалення законодавчої бази функціонування системи державного регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві та забезпечення її практичного впровадження.

Принципи державного регулювання сільського господарства, як правило, відображені в чинній правовій системі: одні з них безпосередньо зафіксовані в правовій нормі; інші потрібно виводити із загального напрямку правового регулювання взаємин суб'єктів; треті закріплені в локальному законодавстві; четверті хоча й не дістали конкретного відображення в законодавстві, але є такими, що проймають систему законів і норм.

Одним із цих принципів є створення рівних умов для розвитку всіх форм власності. Законодавство встановлює як рівність суб'єктів права власності, так і рівність форм управління, організованих на основі різних форм власності.

Усі суб'єкти сільськогосподарського виробництва мають право вигідно здійснювати виробничу діяльність, що є принципом свободи підприємництва. Однак підприємництво пропонує не лише незалежну практичну реалізацію цілей сільськогосподарських товаровиробників, але також визначення певних прав та обов'язків цих виробників, а також визначення статусу уряду та адміністрації у сфері сільськогосподарської діяльності.

Велике значення мають принципи законності, поєднання галузевого та територіального розвитку, єдності та диференціації в підході до сільськогосподарських одиниць, взаємодії та координації всіх підприємств агропромислового комплексу, а також принцип досягнення результатів у сільськогосподарське виробництво. Вони не є вичерпними через розвиток як аграрного сектору економіки загалом, так і системи державного регулювання сільського господарства зокрема.

Без формування та дотримання основних правових умов, необхідних для здійснення інвестиційного процесу в сільському господарстві, робляться всі спроби активізувати інвестиційний процес шляхом цілеспрямованого регулювання інвестиційних потоків, включаючи безпосереднє фінансування інвестиційних проєктів, державні гарантії, пільгових кредитів та інших заходів, будуть неефективними.

Зростання масштабів і ускладнення сільськогосподарського виробництва, якісні зміни в економіці та радикальні зміни в організації сільського господарства вимагають систематичного, всебічного аналізу державного адміністративного апарату в цій сфері, прийнятті необхідних регуляторних заходів.

В умовах низки труднощів у реалізації державної інвестиційної політики у сільському господарстві досить гостро стоїть проблема оптимізації публічного управління інвестиційними процесами відповідно до вимог ринкових умов та глобальних викликів. Темпи макроекономічного динамізму та глобальні виклики сьогодення можуть загрожувати світовій економічній кризі, створюючи нові умови для перегляду перспектив розвитку України на товарних ринках сільськогосподарської продукції. У цьому руслі поточний напрямок розвитку аграрної економіки, обраний Україною, несе ризики, які в довгостроковій перспективі можуть призвести до великої фінансово-економічної кризи у всіх секторах економічного комплексу, зокрема і в сільському господарстві.

Тому пошук та наукове обґрунтування напрямів вдосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві мають враховувати насамперед інноваційні перспективи, впровадження сучасних стандартів у способи організації праці в сільському господарстві, розвиток сучасних агротехнологій тощо.

З метою визначення напрямів подальшого розвитку державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві було обґрунтовано та розроблено інституційно-організаційну модель державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві (рис. 1).

Наведену модель сформовано на основі вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду державного регулювання інвестиційної діяльності. Вона враховує кращі світові практики інвестиційного регулювання, а також враховує перспективи розвитку інвестиційної діяльності в Україні у найближчому майбутньому. Варто розкрити детальніше зміст окремих складових цієї моделі.

Суб'єкти та об'єкти моделі активізації інвестиційної активності в сільському господарстві є елементами першого порядку, що визначають власне її функціональний зміст. Суб'єктами є безпосередньо органи державного регулювання інвестиційних процесів. Об'єктами є процеси державного впливу з боку органів державної влади на інвестиційну активність та розвиток підприємницьких ініціатив у сільському господарстві.

Зв'язки між окремими елементами позначено суцільними та пунктирними лініями, якими відображають відповідно відносини координації або підпорядкування між складовими моделі. Суб'єкти механізму державного регулювання інвестиційних процесів функціонують на основі відповідного нормативного та методологічного забезпечення. Наведений підхід в цьому аспекті відрізняється від наявних нині у наукових джерелах поглядів тим, що акцентовано увагу на методології управління суб'єктами моделі.

Класична ідея створення механізму державного регулювання інвестицій базується на визначенні лише нормативної складової, що регулює дії основних його елементів. Однак методологічне забезпечення державного регулювання зазвичай розглядається як окремий механізм, а не безпосередньо включається в модель інвестиційної політики. Ми вважаємо цей підхід дещо застарілим, оскільки процеси державного регулювання в інвестиційній сфері вимагають формування відповідної методології та розробки системи правил державного публічного адміністрування.

Теоретико-методологічне обґрунтування процесу державного регулювання інвестиційних процесів передбачає вироблення певних стандартів та підходів до запровадження заходів інвестиційного стимулювання. Варто зауважити, що в поточній моделі державного регулювання інвестиційної діяльності України цей елемент є присутнім, однак бракує його нау-

кового обґрунтування. Стандарти публічного адміністрування та професійної етики держслужбовців перебувають на етапі формування. В сучасній світовій практиці інвестиційного регулювання значного поширення набули стандарти проектного менеджменту РМВОК, які розробила та постійно удосконалює міжнародна організація Project Management Institute [11].

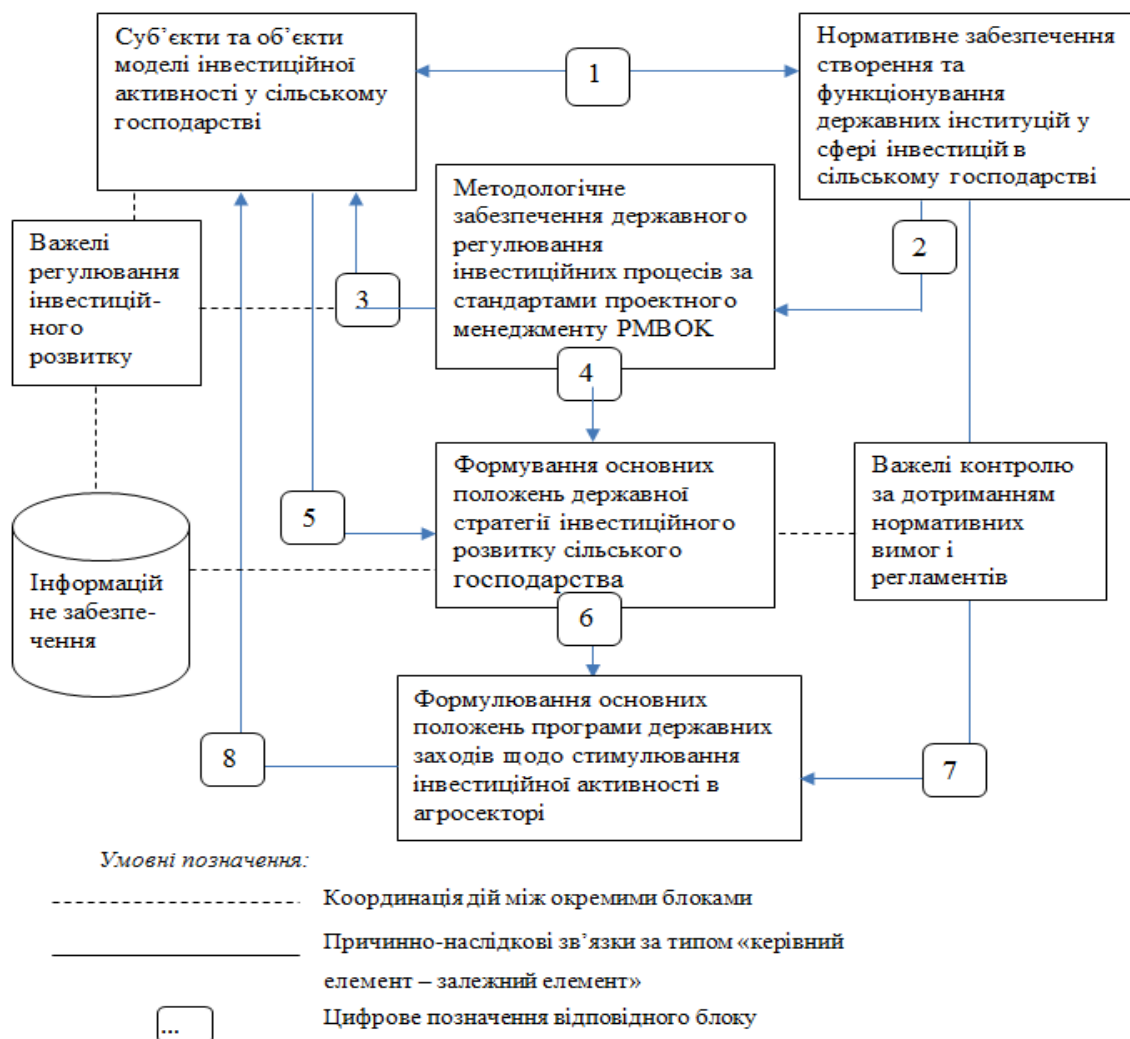

Рис.1. Інституційно-організаційна модель державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві

Джерело: розробка авторів

Перспективним напрямком удосконалення методології державного регулювання інвестиційної діяльності в галузі сільського господарства могло б бути запровадження програм з підготовки фахівців державної служби з управління інвестиційними проектами. Вони могли б надавати кваліфіковану консультативну підтримку тим сільськогосподарським підприємствам, які прагнуть максимально ефективно використати ресурси у фінансуванні інвестиційних проектів. Наразі спроби надання кваліфікованої консультативної підтримки у сфері проектного менеджменту зроблено у програмі Європейського банку реконструкції та розвитку, який з 2018 року запровадив в Україні створення аутсорсингової платформи, яка дозволяє підприємствам малого та середнього бізнесу отримати кваліфіковану інформаційну підтримку під час планування та реалізації інвестиційних проектів.

Також адаптація методології державного управління в сфері інвестиційної політики відповідно до вимог проектного менеджменту дала б можливість прискорити реформування державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві, здійснити якісний ривок у зростанні професійного рівня працівників апарату державної служби. До-

волі ефективним могло б стати створення регіональних центрів інформаційного сприяння сільськогосподарським підприємства у сфері імплементації інвестиційних проектів та програм.

Висновки. За результатами дослідження розкриті основні напрями вдосконалення державного регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві, зокрема: формування цілісної системи такого регулювання, що забезпечує злагоджене функціонування низки його механізмів та інструментів. В рамках запровадження такої системи встановлюється інституційна та організаційна модель державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві. З метою імплементації наведеної моделі, у контексті рекомендаційних пропозицій, в Україні необхідно удосконалити нормативно-правові умови регулювання інвестиційних потоків, забезпечити баланс взаємовідносин держави та приватного інвестора в системі державно-приватного партнерства, підвищити привабливість України для вкладень національного й іноземного капіталу в розвиток сільського господарства.

Адаптація методології державного управління в сфері інвестиційної політики відповідно до сучасних вимог надасть можливість прискорити реформування державного регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві, здійснити відчутний поступ в активізації інвестиційної діяльності у сфері сільського господарства України.

Важливим є формування системи законодавства, яке забезпечить державні гарантії захисту вітчизняних та іноземних інвестицій протягом тривалого часу, унормування питання щодо страхування інвестиційних ризиків.

Список літератури

1. Галанець В.В. Державна підтримка в контексті забезпечення конкурентоспроможності сільського господарств. Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених, аспірантів та студентів (24 листопада 2017 р., Україна, м. Львів) «Трансформаційні процеси в економіці України: глобальні та регіональні аспекти». ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», Інститут економіки і менеджменту НУ «Львівська політехніка», Науково-навчальний комплекс «Економ освіта»; відп. за вип. О. Б. Цісінська. Львів, 2017. С. 153-155.
2. Гоблик В. В. Інституційно-правові аспекти розвитку зовнішньоекономічних зв'язків у транскордонних регіонах у контексті європейської інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 3. С. 19–22.
3. Дзюрах Ю.М. Державне регулювання інвестицій у сільському господарстві: зарубіжний досвід та можливості його імплементації в Україні. *Ефективність державного управління*. 2019. Вип. 1. С. 220–231.
4. Кукса І.М. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності АПК. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2013. №11. С. 43-50
5. Патица Н.І. Іноземні інвестиції в сільському господарстві України: сучасний стан та вплив на його розвиток. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С. 26-32
6. Почерніна Н.В. Інституційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні. *Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнол. ун-ту. Сер. «Економічні науки»*. 2013. № 1(3). С. 192 – 199.
7. Федорчак О.В. Державне управління інвестиційною діяльністю на регіональному рівні в Україні: проблеми та напрями вдосконалення. *Актуальні проблеми державного управління*. 2017. №2. С. 102-107.
8. Цидбалюк І. О., Лугова М. С. Стан та перспективи активізації інвестиційної діяльності в Україні та її регіонах. *Облік, економіка, менеджмент: науковінотатки: Між-нар. зб. наук. праць*. Вип. 2 (18) / відп. ред. І. Б. Садовська. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2018. С. 125–134.
9. Gale F. China's Foreign Agriculture Investments. *Economic Information*. 2018. Issue 192. URL: https://www.researchgate.net/publication/324984953..China's_Foreign_Agriculture_Investments (Дата звернення 23.02.2021).
10. Supporting responsible investments in agriculture and food systems. URL: <http://www.fao.org/3/a-i6820e.pdf>. (Дата звернення 23.02.2021).
11. Meet the Demands. Certification Maintenance. Project Management Institute. URL: <https://www.pmi.org/> (Дата звернення 23.02.2021).

References

1. Halanets, V.V. (2017). State support in the context of ensuring the competitiveness of agriculture. Proceedings of the II International scientific-practical Internet conference of young scientists, graduate students and students (November 24, 2017, Ukraine, Lviv) «Transformation

processes in the economy of Ukraine : global and regional aspects».SU «Institute of Regional Studies named after M.I. Dolishny of the National Academy of Sciences of Ukraine», Institute of Economics and Management of Lviv Polytechnic National University, Economic Education Research and Training Complex; by O.B. Tsisinskaya. Lviv, 153-155. [in Ukrainian].

2. Goblyk, V.V. (2015). Institutional and legal aspects of the development of foreign economic relations in cross-border regions in the context of European integration. *Investments: practice and experience*, 3, 9–22. [in Ukrainian].

3. Dziurakh, Yu. M. (2019). State regulation of investments in agriculture: foreign experience and possibilities of its implementation in Ukraine. *Efficiency of public administration*, 1, 220–231. [in Ukrainian].

4. Kuksa, I. M. (2013). Foreign experience of state regulation of innovation activity of agro-industrial complex. *World Economy and International Economic Relations*, 11, 43-50. [in Ukrainian].

5. Patyka, N. I. (2018). Foreign investments in agriculture of Ukraine: current status and impact on its development. *Investments: practice and experience*, 5, 26-32. [in Ukrainian].

6. Pochernina, H. V. (2013). Institutional support of innovation and investment activity in Ukraine. *Scientific bulletin of Tavriya state Agrotechnological University*, 1(3), pp. 192-199. [in Ukrainian].

7. Fedorchak, O. V. (2017). Public management of investment activity at the regional level in Ukraine: problems and directions of improvement. *Actual problems of public administration*, 2, 102-107. [in Ukrainian].

8. Tsymbalyuk, I.O., Lugova, M.S. (2018). Status and prospects of intensification of investment activity in Ukraine and its regions. Accounting, economics, management: scientific notes: International. Book of Science. wash. 2 (18). by I.B. Sadovska. Lutsk: RVV Lutsk NTU [in Ukrainian].

9. Gale, F., Gooch, E. (2018). China's Foreign Agriculture Investments. Economic Information Bulletin Number, 192. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/324984953_China's_Foreign_Agriculture_Investments

10. Supporting responsible investments in agriculture and food systems / Overview of the fao umbrella programme. Retrieved from <http://www.fao.org/3/a-i6820e.pdf>

11. Meet the Demands. Certification Maintenance. Project Management Institute. Retrieved from:<https://www.pmi.org/>